

प्रा. प्रियानंद आगळे
अध्यक्ष : इको-निड्स
फाऊंडेशन

गोदावरीचा 'बेस्ट प्रोजेक्ट'

शिक्षण, व्यवसाय, सामाजिक काम, यात मी व्यस्त झालो. आता गावचं आणि माझ अंतर वाढत होतं. आमच्या शहरात रस्त्याच्या बाजूला नेहमीच कचरा असतो म्हणून त्यावर उपाय शोधण्याचा विचार करू लागलो. अशातच मला जमिनीखाली कचराकुंडीची संकल्पना सुचली. प्रसारमाध्यमांनी याची दखल घेतली. त्यामुळे माझ्या महाविद्यालयात आणि परिसरात मला सर्व जण ओळखू लागले. अशातच आमच्या एका शिक्षकाने पीएचडीसाठी गोदावरी नदीवर काम सुरू केलं. त्यांनी आमच्या अंतिम वर्षांच्या प्रोजेक्टसाठी ह्या विषय वर्गासमोर ठेवला. ते म्हणाले, हे एक आव्हान आहे. पण वर्गातला एकही विद्यार्थी ते काम करण्यास तयार झाला नाही. मात्र या कामासाठी मी तयार झालो. हळूहळू माझ्या सोबत काम करायला इतर लोकही तयार झाले. सहा महिने आम्ही काम करत राहिलो. परंतु काय करायचे ते आम्हाला समजेना. दरम्यान त्या सरांचा पीएचडीचा तो विषयही बदलल्यामुळे आमची आवस्था खिंडीत सापडल्यासारखी झाली. प्रोजेक्ट गुपही तुटला. परंतु सचिन शिरसाठ आणि मंगेश गजाभिये हे दोन मित्र माझ्यासोबत काम करण्यास तयार झाले. आम्ही प्रा. इंगोलेसरांच्या मागदर्शनाखाली काम सुरू केलं. नाशिकमधील मेरी संस्था गाठली. तिथे काही शास्त्रज्ञांना भेटलो. त्यांचं मार्गदर्शन घेतलं.

एक आव्हान म्हणून गोदावरीचं प्रदूषण व त्यामुळे होणारे परिणाम हा प्रोजेक्ट तयार केला. त्याला 'बेस्ट प्रोजेक्ट'चा पुरस्कार मिळाला. हे काम करत असताना माझा संबंध पर्यावरणावर काम करणारे डॉ. पराग सदगीर यांच्याशी आला. पुढे ते आमच्या इको निड्स फाऊंडेशनचे सल्लागार सदस्य बनले. अशा रीतीने मी पर्यावरणावर संशोधन करायला लागलो. पाणी प्रदूषणामुळे समाज, प्राणी आणि शेतीवर काय परिणाम होतो हे आता लोकांना समजण्यास सुरुवात झाली.

नंतर एमईसाठी वॉटर रिसोर्सेस अभियांत्रिकी शासकीय अभियांत्रिकी महाविद्यालय, औरंगाबाद येथे प्रवेश घेतला. माझ्या सामाजिक कामाची माहिती डॉ. डी. जी. रेगुलचार यांना समजली. त्यांनी मला एनर्जीओ स्थापन करण्याचा सल्ला दिला. माझे मन आता संवेदनशील झाले होते. म्हणूनच की, काय मला आता झाडे वाचवा, नद्या वाचवा, पर्यावरण वाचवा असे प्रतिध्वनी ऐकू येत होते. इको निड्स म्हणजेच सुथीला वाचवण्याची गरज. झाडे, प्राणी, पक्षी, वाचवण्याचं खऱ्या अर्थाने समजले होतं. माझे मित्र अतःदीप, सचिन, दीपक, मंगेश, प्राची, अभय, राहुल यांच्या मदतीने पर्यावरण, शिक्षण, आरोग्य, ग्रामीण विकास या विषयावर काम करण्यासाठी २००५ मध्ये 'इको निड्स फाऊंडेशनची' नोंदणी केली. त्याच वेळी बांधकाम व्यवसायिक सचिन शिरसा यांनी फाऊंडेशनला आर्थिक मदत केली. डॉ. सदगीर यांच्या मदतीने औरंगाबाद शहरातील ऐतिहासिक पाण्याच्या नेहरीचा अभ्यास केला. शहरात पाच तलाव आहेत. नदीचा नेहरी व तलाव यांच्यातला सांधाही शोधून काढला. परंतु या सर्व तलावाची, नेहरीची व खाम नदीची म्हणजेच औरंगाबादमधील जलस्रोताची दुरवस्था झाली होती. म्हणून 'औरंगाबाद जलस्रोत बचाव' अभियान हाती घेतलं. या अभियानाने पुढे सिडको येथील नेहरू तलावातील गाळ काढून तो वाचवला. तसंच पक्षासाठी प्रसिद्ध असलेल्या १६ एकर परिसरात पसरलेल्या सलिम अली सरोवरातील गाळ काढण्यासाठी विभागीय आयुक्त बंड साहेबांना भेटलो. तेही काम पूर्ण झालं. महापालिकेने सलिम अली सरोवरात ड्रेनेजचं पाणी सोडण्यास सुरुवात केली. आम्ही महापालिका